

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/16/2017
Identifikačné číslo spisu: 7016201302
Dátum vydania rozhodnutia: 24.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7016201302.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančeníka, v právnej veci žalobcu: Š. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. Č.. XX, Č., právne zastúpený JUDr. Dušanom Antolom, advokátom so sídlom Krivá č. 23, Košice, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, Generálny riaditeľ, Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. XXX XXX XXXX X zo dňa 04. októbra 2016 o nároku na starobný dôchodok, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 07. apríla 2017, č. k. 1Sa/41/2016-62, takto

rozhodol:

Kasačný súd rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 07. apríla 2017, č. k. 1Sa/41/2016-62 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. XXX XXX XXXX X zo dňa 04. októbra 2016 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi p r i z n á v a voči žalovanému plnú náhradu trov konania pred krajským súdom a kasačným súdom.

Odôvodnenie

1. Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 04.10.2016 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne ako správny orgán druhého stupňa (ďalej len „žalovaný“) zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredia č. XXX XXX XXXX X zo dňa 06.07.2016, ktorým bol navrhovateľovi od 05.06.2011 priznaný starobný dôchodok. Z odôvodnenia preskúmaného rozhodnutia vyplýva, že starobný dôchodok bol žalobcovi priznaný od dovŕšenia dôchodkového veku 58 rokov podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon o sociálnom poistení“) v spojení s § 21 ods. 1 písm. d/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“).

2. Žalobca sa v žalobe domáhal priznania starobného dôchodku už od 15.07.2010, od ktorého žiadal o jeho priznanie žiadosťou zo dňa 11.09.2013. Namietal, že získal 20 rokov služby v I. kategórii funkcií, ktorá sa považuje za zamestnanie vykonávané v I. pracovnej kategórii podľa § 14 ods. 2 písm. b/ až h/

zákona č. 100/1988 Zb..

3. Krajský súd žalobu zamietol a žalobcovi nepriznal právo na náhradu trov konania. Z prílohy k žiadosti o dôchodok zo dňa 17.05.2016, potvrdenej zamestnávateľom U.S.Steel, Košice, s. r. o. Košice mal preukázané, že v dobe od 01.07.1971 do 30.11.1976 žalobca vykonával zamestnanie prevádzkového elektrikára, zaradeného do I. pracovnej kategórie v skupine 38 - výroba koksu, pod číslom 380901/1 Rezortného zoznamu zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie v rezorte Federálneho ministerstva hutníctva a ťažkého priemyslu (ďalej aj „rezortný zoznam“) podľa § 14 ods. 2 písm. i/ až l/ zákona č. 100/1988 Zb.. Z potvrdenia Ministerstva vnútra SR zo dňa 09.08.2013 mal preukázané, že žalobca bol zamestnaný v I. kategórii funkcií len od 01.12.1976 do 31.07.1996, teda v rozsahu len 19 rokov a 248 dní hodnotiteľných ako zamestnanie I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ zákona č. 100/1988 Zb.. Keďže dobu služby príslušníka Železničnej polície od 01.08.1996 do 28.02.1999 mal vykázanú v III. pracovnej kategórii, krajský súd dospel k záveru, že žalobca nesplnil podmienku nároku na starobný dôchodok dovŕšením veku 55 rokov podľa § 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb., ale až dovŕšením veku 58 rokov podľa § 21 ods. 1 písm. d/ zákona č. 100/1988 Zb.. Z toho dôvodu požiadavku žalobcu na priznanie starobného dôchodku od 15.07.2010 nepovažoval za dôvodnú.

4. Rozsudok krajského súdu bol žalobcovi doručený dňa 09.05.2017. Žalobca (ďalej aj „sťažovateľ“) ho prostredníctvom svojho právneho zástupcu napadol včas podanou kasačnou sťažnosťou dňa 09.06.2017. Namietal, že povolanie elektrikára vykonával na najťažšom, najnebezpečnejšom a najviac zdravie ohrozujúcom pracovisku - vo výrobe koksu, teda na pracovisku s najvyšším rizikom ohrozenia zdravia, priznávaním chorôb z povolania z titulu onkologického ochorenia a s vysokou úmrtnosťou. Z toho dôvodu by žalovaná mala výkon tejto pracovnej činnosti žalobcu hodnotiť ako zamestnanie podľa § 14 ods. 2 písm. f/ zákona č. 100/1988 Zb., teda ako zamestnanie, v ktorých sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce v hutách alebo ťažkých chemických prevádzkach. Na tom základe nie je správny záver žalovanej, že nesplnil podmienky podľa § 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb.. Sťažovateľ preto žiadal, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie žalovaného zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Súčasne žiadal, aby mu bola priznaná plná náhrada trov konania.

5. Žalovaný vo vyjadrení zdôraznil, že zamestnanie žalobcu od 01.07.1971 do 30.11.1976 v profesii prevádzkový elektrikár bolo zamestnávateľom potvrdené v I. pracovnej kategórii podľa rezortného zoznamu v skupine 38 - výroba koksu pod č. 380901/1 podľa § 14 ods. 2 písm. i/ až l/ zákona č. 100/1988 Zb.. Trvala na závere, že nezískal 20 rokov zamestnania v I. pracovnej kategórii podľa § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ zákona č. 100/1988 Zb., preto navrhla, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

6. Najvyšší súd ako kasačný súd preskúmal rozsudok krajského súdu v rozsahu kasačnej sťažnosti bez pojednávania a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

7. Sťažovateľ sa kasačnou sťažnosťou domáhal priznania starobného dôchodku podľa § 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. z titulu hodnotenia doby zamestnania od 01.07.1971 do 30.11.1976 v I. pracovnej kategórii podľa § 14 ods. 2 písm. f/ tohto zákona.

Podľa § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.

Podľa § 14 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 100/1988 Zb.“) do I. pracovnej kategórie sú zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov, a to:

a) zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach,

- b) ostatné zamestnania v baníctve vykonávané pod zemou v hlbinných baniach,
- c) zamestnania pod zemou pri uskutočňovaní podzemných stavieb baníckym spôsobom,
- d) zamestnania členov leteckých posádok a pracovníkov sústavne činných v lietadle za letu,
- e) zamestnania členov posádok námorných lodí,
- f) zamestnania, v ktorých sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce v hutách alebo v ťažkých chemických prevádzkach,
- g) zamestnania kesonárov a potápačov,
- h) zamestnania vykonávané v prostredí ohrozenom vo významnej miere ionizujúcim žiarením pri úprave a konečnom spracovaní rádioaktívnych surovín, v jadrových elektrárnach a pri obsluhu cyklotrónu a výskumného reaktoru,
- i) zamestnanie vykonávané s dokázanými chemickými karcinogénmi a pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity,
- j) zamestnanie v baníctve vykonávané pod spodnou úrovňou nadložia a na skrývke v povrchových baniach (lomoch) na uhlie, na rádioaktívne nerasty a na nerasty, z ktorých možno priemyselne vyrábať kovy, na magnezit, azbest, tuhu, kaolín, žiaruvzdorné íly, keramické lupky, sadrovec, živec a na kremeň a kremenec na chemikotechnologické spracovanie alebo na spracovanie tavením,
- k) zamestnania v ťažbe a pri opracovaní kameňa, pri mletí a drvení kremeňa, kremenca a živca, pri formovaní žiaruvzdorných výrobkov a pri úprave keramických surovín vykonávané v prostredí vysokej koncentrácie agresívneho fibroplastického prachu, pokiaľ sú pracujúci pri výkone týchto zamestnaní nadmerne ohrození silikózou, a zamestnania sklárov dutého skla,
- l) zamestnania v stokovej sieti v podzemných priestoroch.

Podľa § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 01.01.2000 hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/.

Podľa § 14 ods. 5 veta prvá zákona č. 100/1988 Zb. ako doba zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 01.01.2000 započítava doba výkonu práce podľa opisu pracovnej činnosti uvedeného v príslušnom rezortnom zozname a ďalšie doby za podmienok a v rozsahu ustanovených v predpisoch platných pred 01.06.1992; organizácie na tieto účely vedú príslušnú evidenciu.

Podľa § 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/.

Podľa § 129 zákona č. 100/1988 Zb. pre vojakov z povolania a vojakov, ktorí sú počas činnnej služby hmotne zabezpečené ako vojaci z povolania, pre príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti, príslušníkov zborov nápravnej výchovy a občanov, ktorí boli týmito vojakmi alebo príslušníkmi a splnili podmienku nároku na dôchodok podľa tejto časti (ďalej len „vojaci z povolania“), platia ostatné ustanovenia tohto zákona, pokiaľ sa v tejto časti neustanovuje inak.

Podľa § 130 ods. 4 veta prvá zákona č. 199/1988 Zb. ak vojak z povolania bol pred nástupom služby zamestnaný v zamestnaní zaradenom do I. (II.) pracovnej kategórie, hodnotí sa toto zamestnanie pre nárok na dôchodok ako služba zaradená do I. (II.) kategórie funkcií.

Podľa § 20 ods. 2 písm. a/ a d/ zákona č. 92/1949 Sb. Branný zákon vojenská činná služba zahŕňa základnú službu ako aj službu vojakov z povolania.

Podľa § 168 vyhl. č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení, doba vojenskej činnnej služby vykonávanej pred prijatím do služobného pomeru vojaka z povolania sa započítava v tej kategórii funkcií, do ktorej bol vojak z povolania prvý raz ustanovený.

8. Sťažovateľ ako príslušník Policajného zboru SR vykonával službu zaradenú od počiatku, teda od 01.12.1976 do 31.07.1996 do I. kategórie funkcií. V zmysle § 168 vyhl. č. 149/1988 Zb. sa preto do I. kategórie funkcií započítava aj doba základnej vojenskej služby.

9. Nebolo sporné, že žalobca bol od 01.07.1971 do 30.11.1976 zamestnaný vo Východoslovenských železniarňach Košice ako prevádzkový elektrikár, a že toto zamestnanie zamestnávateľ v „Prílohe k žiadosti o dôchodok“ zo dňa 15.05.2016 podľa rezortného zoznamu FMHŤS 3/85 vykázal ako zamestnanie I. pracovnej kategórie - č. 380901/1- prevádzkový elektrikár s popisom práce: údržba, zisťovanie a odstraňovanie prevádzkových porúch na výrobných zariadeniach vo výrobe koksu, pri prevádzke týchto agregátov. Sťažovateľ namietal nesprávny postup žalovanej, ktorá toto zamestnanie hodnotila podľa § 14 ods. 2 písm. i/ až h/ zákona č. 100/1988 Zb. so vznikom nároku na starobný dôchodok od 58 roku veku podľa § 21 ods. 1 tohto zákona a domáhal sa, aby toto zamestnanie bolo na dôchodkové účely hodnotené ako zamestnanie I. pracovnej kategórie, uvedené v § 14 ods. 2 písm. f/ zákona č. 100/1988 Zb., teda ako zamestnanie, v ktorom sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce v hutách alebo ťažkých chemických prevádzkach.

10. Pre zaradenie zamestnania do I. pracovnej kategórie je v zásade rozhodujúce to, ako ho vykáže zamestnávateľ, ktorý bol povinný viesť evidenciu aj z hľadiska popisu práce, podmienok a doby jej výkonu. Námietku, že zamestnanie v U.S.STEEL, s. r. o., malo byť hodnotené podľa § 14 ods. 2 písm. f/ zákona č. 100/1988 Zb. preto kasačný súd nepovažoval za dôvodnú.

11. V danom prípade však právne významnou je práve skutočnosť, že navrhovateľ vykonával zamestnanie zaradené do I. pracovnej kategórie od 01.07.1971 do 30.11.1976 a od 01.12.1976 do 31.07.1996 vykonával službu policajta zaradenú do I. kategórie funkcií, takže v zmysle ustanovenia § 130 ods. 4 v spojení s § 129 zákona č. 100/1988 Zb. je potrebné pre dôchodkové nároky celú dobu od 01.07.1971 do 30.11.1976 hodnotiť ako dobu služby zaradenú do I. kategórie funkcií. Nie je pritom právne významné, že uvedenú dobu vzhľadom na jej potvrdenie v I. pracovnej kategórii až dňom 17.05.2016 navrhovateľovi doteraz nevykázalo ako dobu služby v I. kategórii funkcií ani Ministerstvo vnútra SR.

12. Keďže sťažovateľovi nevznikol nárok na starobný dôchodok podľa piatej časti zákona č. 100/1988 Zb., je z toho dôvodu potrebné dobu od 01.07.1971 do 31.07.1996 v súlade s § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. v rozsahu 25 rokov hodnotiť ako dobu zamestnania I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ zákona č. 100/1988 Zb., čo súčasne znamená, že sťažovateľ splnil všetky podmienky ustanovenia § 21 ods. 1 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. pre vznik nároku na starobný dôchodok dňom dovŕšenia veku 55 rokov, teda dňom 05.06.2008 a dobu dôchodkového poistenia po splnení podmienok nároku na starobný dôchodok od 06.06.2008 treba hodnotiť ako dobu zamestnania po vzniku nároku na starobný dôchodok.

13. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody kasačný súd rozsudok krajského súdu preto podľa § 462 ods. 2 SSP zmenil, rozhodnutie žalovaného podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 191 ods. 1 písm. c/ SSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom je žalovaný viazaný právnym názorom kasačného súdu (§ 191 ods. 6 SSP).

14. Vzhľadom na úspech sťažovateľa v konaní mu kasačný súd priznal voči žalovanému plnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania pred krajským súdom ako aj kasačného konania.

15. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný riadny opravný prostriedok.